

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-23

Ärendenummer SLK-2023-00848

Handläggare

Nina Möller, Charlotta Bjerhem

Telefon: 031-368 01 88, 031-368 05 88

E-post: fornamn.efternamn@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av grundskolenämndens uppdrag att revidera riktlinjen för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisningen av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-11-24 § 22 till grundskolenämnden att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper med mera, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2022-11-24 § 22 att ge grundskolenämnden i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg för resor till och från fritidshem inklusive att definiera målgruppen. Föreliggande ärende är en återrapportering av uppdraget. Beslutet fattades efter att stadsledningskontoret genomfört en utredning gällande hur staden skulle kunna organisera skolskjuts för elever med funktionsnedsättning till och från fritidshem.

Utifrån uppdraget fattade grundskolenämnden 2023-09-26 § 184 beslut om en ny riktlinje för skolskjuts. Riktlinjen innefattar ett utökat åtagande för nämnden i och med att elever som går i anpassad grundskola kan beviljas skolskjuts till och från fritidshem, förutsatt att eleven uppfyller skollagens krav för rätt till skolskjuts. Nämndens målgrupp skiljer sig åt från den som beskrivs i stadsledningskontorets utredning. Grundskoleförvaltningen har dock bedömt att målgruppen behöver avgränsas på ett annat sätt med hänsyn till likställighetsprincipen i kommunallagen. Elever som går i förskoleklass eller grundskola omfattas därmed inte av grundskolenämndens åtagande.

Stadsledningskontoret sammantagna bedömning är att kommunfullmäktiges uppdrag till grundskolenämnden att revidera sin riktlinje för skolskjuts inklusive att slutgiltigt definiera målgruppen för resor till och från fritidshem kan förklaras fullgjort. Nämnden har antagit riktlinjer för verksamheten, och de överväganden som gjorts framgår av handlingarna i ärendet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Redovisningen av kommunfullmäktiges uppdrag till grundskolenämnden att revidera sin riktlinje för skolskjuts bedöms inte i sig få några ytterligare ekonomiska konsekvenser.

Ett angränsande uppdrag från kommunfullmäktige till stadsmiljönämnden (dåvarande trafiknämnden) och grundskolenämnden avseende att förändra organisationen för resor till och från fritidshemmet i enlighet med stadsledningskontorets tidigare utredning innebär dock att medel behöver flyttas från stadsmiljönämnden till grundskolenämnden. Grundskolenämndens utformning av riktlinjen inklusive definition av målgruppen som kan beviljas resor till och från fritidshem i form av skolskjuts påverkar vilka resor till och från fritidshem som fortsättningsvis genomförs som färdtjänst. Riktlinjens utformning får därmed påverkan på hur kostnaderna för resor behöver fördelas mellan de två nämnderna. Inom berörda förvaltningar pågår för närvarande arbete med att ta fram underlag för en sådan budgetjustering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Enligt barnkonventionen har barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning rätt till ett fullvärdigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället. Barn med funktionsnedsättning har rätt till utbildning på samma villkor som andra barn. För att kunna ta del av fritidshemmets verksamhet behöver elever med funktionsnedsättning kunna ta sig till och från fritidshemmet på ett tryggt och säkert sätt. Ur ett barnperspektiv är det viktigt att hitta lösningar så att resor till och från fritidshemmet kan anpassas utifrån de olika behov som eleverna i målgruppen har.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2022-11-24 § 22
2. Grundskolenämndens handlingar 2023-09-26 § 184

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2022-11-24 § 22 att ge grundskolenämnden i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg för resor till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper med mera. Grundskolenämnden har inkommit med en redovisning av uppdraget.

Beskrivning av ärendet

Grundskolenämnden fick uppdraget att revidera sina riktlinjer för skolskjuts av kommunfullmäktige 2022-11-24 § 22. Uppdraget gavs i samband med att kommunstyrelsens redovisade uppdraget att utreda hur staden kan organisera skolskjuts för elever med funktionsnedsättning i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola (då benämnt grundsärskola) så att den inkluderar fritidshem. Det uppdraget gav kommunfullmäktige till kommunstyrelsen 2021-09-10 § 10 utifrån en motion. Bakgrunden till motionen var att grundskolenämndens skolskjutsverksamhet inte omfattade resor till och från fritidshemmet. Elever med funktionsnedsättning och behov av sådana resor hänvisades till färdtjänstresor inom trafiknämnden (numera stadsmiljönämnden). Motionens intention handlade dels om att skapa trygga resor till och från fritidshemmet för elever i målgruppen, dels att underlätta för elevernas vårdnadshavare genom att minska antalet myndighetskontakter.

Stadsledningskontorets tidigare utredning

Stadsledningskontoret kom i sin utredning av organiseringen av resor till och från fritidshemmet fram till att sådana resor med fördel kunde organiseras inom grundskolenämnden genom ett frivilligt åtagande utöver skollagens krav. Utöver kommunens skyldighet att ge skolskjuts till och från skolan i enlighet med skollagen, bedömde stadsledningskontoret att det finns utrymme att utifrån kommunallagens bestämmelser tillhandahålla ytterligare service. I ett sådant fall är det upp till kommunen själv att definiera målgrupp och nivån på den utökade servicen så länge det är förenligt med kommunallagens likställighetsprincip.

Enligt likställighetsprincipen ska kommunen behandla alla medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (2 kap. 3 § kommunallagen). Stadsledningskontoret menade att det inte borde vara oförenligt med likställighetsprincipen att bevilja resor till och från fritidshem för elever med funktionsnedsättning som påverkar förmågan att transportera sig på annat sätt. Eftersom det saknas tydlig praxis var det dock svårt att veta hur en domstol skulle bedöma frågan vid en prövning.

En av utgångspunkterna i stadsledningskontorets utredning var att en förändrad organisation inte skulle innebära en försämring för elever som innan förändringen reste med färdtjänst till fritidshemmet. Stadsledningskontoret bedömde att, vid ett beslut om en organisatorisk förändring, skulle grundskolenämnden behöva ta fram riktlinjer för fritidshemsresor. För att undvika en försämring för vissa elever jämfört med resor med färdtjänst skulle riktlinjerna behöva skilja sig åt från riktlinjerna för skolskjuts. Det gällde exempelvis att ge möjlighet till resor under lov, vid skolgång på annan skola än den anvisade och vid växelvis boende i annan kommun.

Målgruppen i stadsledningskontorets utredning omfattade elever med fritidshemsplacering i skolformerna förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola och med ett bestående funktionshinder som på grund av detta har svårigheter att förflytta

sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Definitionen motsvarade färdtjänstens målgrupp. Stadsledningskontoret ansåg dock att det var grundskolenämnden som slutgiltigt behövde definiera målgruppen för fritidshemsresor i samband med fastställande av sin riktlinje.

Grundskolenämndens hantering av uppdraget

Mot bakgrund av ovanstående utredning och uppdrag antog grundskolenämnden 2023-09-26 § 184 en reviderad riktlinje för skolskjuts som också omfattar resor till och från fritidshemmet. Grundskolenämnden bedömde att uppdraget från kommunfullmäktige därmed kunde förklaras fullgjort.

Den reviderade riktlinjen innebär att grundskolenämnden åtagit sig att erbjuda resor för en definierad målgrupp till och från fritidshemmet. Målgruppen har avgränsats till elever som är folkbokförda i Göteborg och som går i anpassad grundskola.

Grundskoleförvaltningen har bedömt att det finns sakliga skäl för att behandla dessa elever annorlunda, och att målgruppen är lämplig med hänsyn till likställighetsprincipen i kommunallagen. Färdtjänstlagens målgrupp, som stadsledningskontoret utgick ifrån, kan enligt förvaltningen inte tillämpas på resor som utförs utifrån skollagen. En övervägande majoritet av färdtjänstens resor till och från fritidshem, cirka 82 procent, utgjordes vid tiden för grundskolenämndens beslut av resor till och från anpassad grundskola. Förvaltningen menade att detta talade för att majoriteten av elever som då fick färdtjänst skulle omfattas av grundskolenämndens målgrupp för resor till fritidshemmet.

Resorna till och från fritidshemmet erbjuds, enligt grundskolenämndens beslut, som skolskjuts enligt skollagen. Det innebär att en elev som tillhör målgruppen kan beviljas fritidshemsresor förutsatt att eleven beviljas sedvanlig skolskjuts utifrån nämndens grundläggande kriterier. Utifrån regelverket för skolskjuts betyder det bland annat att eleven inte har rätt till skolskjuts vid växelvis boende när en vårdnadshavare bor i annan kommun. Likaså behöver eleven gå på en av kommunen anvisad skola. En elev som väljer att gå i en annan skola än den där kommunen annars skulle placerat den har bara rätt till skolskjuts om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Som ovan nämnts bedömde stadsledningskontoret att grundskolenämndens riktlinjer för fritidshemsresor behövde skilja sig åt från skolskjuts för att inte innebära en försämring jämfört med färdtjänstens resor. Av grundskolenämndens handlingar framgår att förvaltningen bedömt att det inte fullt ut är möjligt att ta sådan hänsyn.

Grundskoleförvaltningen menar att det, utifrån likställighetsprincipen, inte finns sakliga skäl att ha andra kriterier för skolskjuts för elever i anpassad grundskola jämfört med övriga elever. I de fall en elev med funktionsnedsättning inte är berättigad till skolskjuts hänvisar förvaltningen till möjligheten att beviljas resa med färdtjänst, eftersom sådana resor inte är begränsade på samma sätt som skolskjuts. I nämndens handlingar nämns elever med växelvis boende i annan kommun och elev som går på annan skola än den anvisade. Det framgår att utformningen därmed kan innebära en utebliven förbättring för vissa elever. Förvaltningen bedömer dock att majoriteten av den tänkta målgruppen går på en anvisad skola och inte bor växelvis utanför kommungränsen.

Utöver uppdraget att revidera riktlinjen för skolskjuts beslutade kommunfullmäktige 2022-11-24 § 22 också om ett angränsade uppdrag till stadsmiljönämnden (dåvarande trafiknämnden) samt grundskolenämnden att förändra organisationen för resor till och från fritidshem i enlighet med den utredning som stadsledningskontoret genomfört.

I november 2023 började grundskoleförvaltningen handlägga ansökningar om skolskjuts till och från fritidshemmet utifrån den beslutade riktlinjen. Merparten av eleverna reste med färdtjänst till årsskiftet. Därefter har de beviljade resorna verkställts som skolskjuts. Elever som inte är berättigade till skolskjuts, men berättigade till färdtjänst, kan även fortsättningsvis resa till fritidshemmet på detta sätt.

Enligt uppgift från berörda förvaltningar pågår för närvarande arbete med att ta fram underlag för en budgetjustering mellan nämnderna utifrån den genomförda organisationsförändringen.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets sammantagna bedömning är att kommunfullmäktiges uppdrag till grundskolenämnden att revidera sin riktlinje för skolskjuts inklusive att slutgiltigt definiera målgruppen för resor till och från fritidshem kan förklaras fullgjort. Nämnden har antagit riktlinjer för dessa resor, och de överväganden som gjorts framgår av handlingarna i ärendet. Grundskolenämndens definierade målgrupp för skolskjuts till och från fritidshem skiljer sig åt från målgruppen i stadsledningskontorets utredning. Nämnden har avgränsat målgruppen utifrån skolformen anpassad grundskola. Det är denna målgrupp som grundskoleförvaltningen bedömt vara möjlig utifrån likställighetsprincipen. Därmed omfattas inte elever med varaktig funktionsnedsättning som går i förskoleklass eller grundskola av möjligheten att resa med skolskjuts till och från fritidshemmet. Vidare behöver elever i anpassad grundskola uppfylla övriga villkor för skolskjuts för att beviljas fritidshemsresor.

Grundskolenämndens utformning av fritidshemsresor innebär att en grupp elever med funktionsnedsättning även fortsättningsvis behöver resa med färdtjänst till och från fritidshemmet. Hur många elever det rör sig om framgår inte av nämndens handlingar, men förvaltningen uppskattar att cirka 80 procent av färdtjänstresorna till och från fritidshemmet bör omfattas av målgruppen för skolskjuts till fritidshemmet. De elever som inte erbjuds skolskjuts till och från fritidshemmet är bland annat de som inte går i anpassad grundskola. Elever som bor växelvis i en annan kommun kan behöva resa till och från fritidshemmet med både skolskjuts och färdtjänst.

Stadsledningskontoret vill betona vikten av fortsatt samverkan mellan berörda nämnder för att hantera eventuella gränsdragningsfrågor och för att säkerställa att resor till och från fritidshemmet för berörda barn och dess vårdnadshavare tillgodoses på ett bra sätt.

Magnus Andersson

Eva Hessman

Ekonomidirektör

Stadsdirektör

Redovisning av uppdrag att utreda organisering av skolskjuts för elever i förskoleklass, grundskola och grundsärskola så att den inkluderar fritidshem

§ 22, 1270/21

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunfullmäktiges uppdrag 2021-09-30 § 10 till kommunstyrelsen att utreda hur staden kan organisera skolskjuts för elever i förskoleklass, grundskola och grundsärskola så att den inkluderar fritidshem, förklaras fullgjort.
2. Trafiknämnden och grundskolenämnden får i uppdrag att till 2023 förändra organisationen för resor till fritidshem i enlighet med den utredning som redovisas i tjänsteutlåtandet.
3. Grundskolenämnden får i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper m.m.
4. Behovet att flytta kostnadsposten från trafiknämnden till grundskolenämnden för 2023 hänskjuts till partiernas budgetberedning.

Handling

2022 nr 219.

Protokollsutdrag skickas till

Trafiknämnden
Grundskolenämnden
Budgetberedningen

Dag för justering

2022-12-06

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Anneli Rhedin

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

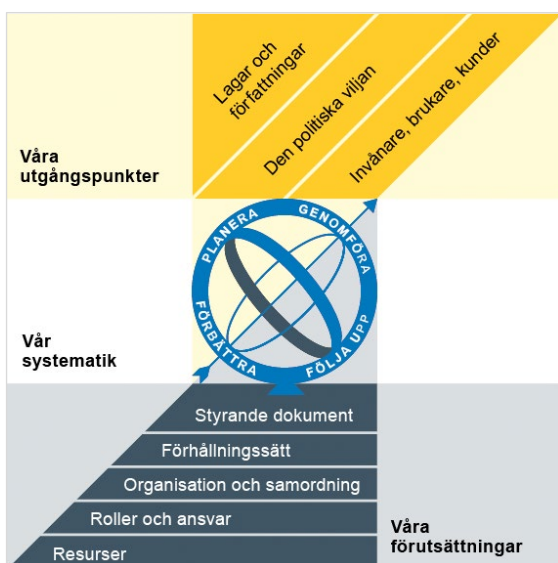
Göteborgs
Stad

Grundskolenämndens riktlinje för skolskjuts

Reglerande styrande dokument

Policy
► **Riktlinje**
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Grundskolenämndens riktlinje för skolskjuts

Beslutad av:
Grundskolenämnden

Gäller för:
Medarbetare vid
grundskoleförvaltningen

Diarienummer:
N609-0552/22

**Datum och paragraf för
beslutet:**
2022-04-26, § 113

Dokumentsort:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tillsvidare

Senast reviderad:
2022-05-12

Dokumentansvarig:
Planeringsledare/jurist
Angelica Näfors

Bilagor:
Inga

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna riktlinje	5
Vem omfattas av riktlinjen	5
Bakgrund	5
Lagbestämmelser	6
Vägledning och avsteg	6
Stödjande dokument	7
Definitioner	7
Riktlinje	8
Rätt till skolskjuts	8
Färdvägens längd	9
Trafikförhållanden	9
Elevens funktionsnedsättning	10
Annan särskild omständighet	10
Väntetider	10
Restid	11
Växelvis boende	11
Ansökan	11
Ensamåkning	11
Fast förargrupp	11
Bedömning och beslut	11
Överklaga beslut om skolskjuts	12
Ansvar under resor med skolskjuts	12
Av- och påstigningsplats	12
Försenade elever eller turer	12
Ordningsregler	13
Resor i samband med dygnet-runt-omsorg	13
Resor till och från fritidshem för elever i anpassad grundskola	13

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Skolskjuts avser transporter till och från skolenhet för elever i förskoleklass, grundskola och **anpassad grundskola** i direkt anslutning till skoldagens början och/eller slut.

Riktlinjen finns för att tillse att handläggningen av skolskjuts för elever sker rättssäkert och att lika fall behandlas lika. Det är också viktigt att det är tydligt och begripligt för vårdnadshavare när en elev kan ha rätt till skolskjuts, likväl som när en elev inte har rätt till skolskjuts.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tills vidare för medarbetare vid grundskoleförvaltningen.

Bakgrund

En grundprincip vid planering och utformning av grundskoleverksamhet är att elever inte ska ha längre skolväg, eller resa till skolan, än vad som är nödvändigt. Om inte kommunen kan organisera skolorna så att eleverna får en rimlig gångväg till skolan så ska kommunen i stället ansvara för skolskjuts. Denna skolskjuts ska vara kostnadsfri för eleven och vårdnadshavarna. Anledningen till att skolskjuts ska vara kostnadsfri är att det råder skolplikt, och att ingen elev, varken själva eller genom vårdnadshavarna, ska behöva betala för en utbildning som de är skyldiga att genomgå.

I skollagen framgår att elever har rätt till skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Det framgår även att det är hemkommunen som ska tillse att skolskjuts anordnas. Kommunen är bara skyldig att anordna skolskjuts till elever som har rätt till det enligt vad som framgår av skollagens bestämmelser, men skolskjuts kan även anordnas i andra fall. Det är därför viktigt att varje kommun har ett eget regelverk som styr hur ansökningar om skolskjuts ska hanteras och bedömas, i syfte att hålla en hög rättssäkerhet och likvärdighet i handläggningen.

Lagbestämmelser

Hemkommunen är skyldig att anordna skolskjuts för sina elever.

Rätten till kostnadsfri skolskjuts i förskoleklass, grundskolan och **anpassad grundskola** regleras i 9 kap. 15 b och 21 §§, 10 kap. 32 och 40 §§ samt 11 kap. 31 och 39 §§ skollagen (2010:800).

Av bestämmelserna ovan framgår att elever i **förskoleklass**, grundskola och **anpassad grundskola** med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Rätten till skolskjuts gäller med hänsyn till

- Färdvägens längd,
- Trafikförhållanden
- Elevens funktionsnedsättning, eller
- Någon annan särskild omständighet

Rätten till skolskjuts gäller inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem, om skolskjutsen inte går att utföra utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående grundskola inom kommunen om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Enligt 9 kap. 15 c §, 10 kap. 33 § samt 11 kap. 32 § skollagen har en elev som med stöd av antingen 9 kap. 13 §, 10 kap. 25–27 §§ eller 11 kap. 25–26 §§ skollagen går i en annan kommuns grundskola, och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen, rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som för elever som är hemmahörande i kommunen. Det är då kommunen som anordnar utbildningen som ska se till att skolskjuts ordnas, kommunens kostnader ska ersättas av elevens hemkommun.

Förordningen (1970:340) om skolskjutsning anger regler och ansvar för de särskilt anordnade skolskjutsarna.

Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter (1988:17) stadgar vad som ska tas i beaktande vid planering och anordnande av skolskjutsning.

Vägledning och avsteg

Skolskjuts avser resor mellan hemmet och skola, resor under skoldagen omfattas inte av bestämmelserna för skolskjuts enligt skollagen. När det gäller resor under skoldagen är det upp till rektor att besluta om. Det är även rektor som ansvarar för tillsynen över eleverna under sådana resor. Exempel på sådana tillfällen kan vara modersmålsundervisning som sker på en annan plats än elevens skola. Om modersmålsundervisningen äger rum under skoldagen, och inte i direkt anslutning till eller från hemmet, så har eleven inte rätt till skolskjuts.

Göteborgs Stads skyldighet omfattar inte skolskjuts till eller från fritidshemsverksamhet.

Där det i riktlinjen står skola avses förskoleklass, grundskola och **anpassad grundskola**.

Stödande dokument

E-tjänst för ansökan om skolskjuts. Blankett för ansökan om skolskjuts.

Skolskjutshandboken – Trygga, säkra och kostnadseffektiva elevresor (Sveriges kommuner och regioner, 2019)

Definitioner

Anvisad skola – en skola där eleven skulle ha placerats enligt Göteborgs stads regler för placering i förskoleklass, grundskola och **anpassad grundskola**.

Elev – där det står elev avses elever i förskoleklass, grundskoleklass eller **anpassad grundskola** om inte annat anges.

Elevresa – kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik som inte är att jämföra med skolskjuts enligt skollagen, skolskjutsförordningen och kommunala beslut.

Hemkommun – den kommun som eleven är folkbokförd i. För den som är bosatt, men inte folkbokförd, i landet avses den kommun som eleven stadigvarande vistas i. Vid avsaknad av stadigvarande vistelseort avses den kommun där eleven för tillfället uppehåller sig i. Detsamma gäller för elev som är kvarskrivna i annan kommun.

Hemmet – den bostadsfastighet där eleven är folkbokförd, eller stadigvarande vistas. Vid växelvis boende avses bostadsfastigheten där respektive vårdnadshavare är folkbokförd.

Linjetrafik – persontransporter med kollektivtrafik.

Skolskjuts – de transporter som anordnas av kommunen enligt skollagen, skolskjutsförordningen och kommunala beslut för elever i förskoleklass, grundskola och **anpassad grundskola**. Skolskjuts anordnas mellan hemmet och skolan, och/eller skolskjutshallplatsen, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Skolkort – samtliga elever som är folkbokförda inom Göteborgs Stad tilldelas skolkort för resa med kollektivtrafik inom zon A.

Skolväg – den mest lämpliga, inom avståndsgränserna, kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från elevens bostad till skolan.

Tillfällig funktionsnedsättning – skada under begränsad tid, skada som inte är förknippad med någon slags olycksfall.

Växelvis boende – när en elev bor på två adresser. De båda adresserna ska vara respektive vårdnadshavares folkbokföringsadresser varav den ena även är elevens folkbokföringsadress. Växelvis boende innebär att eleven bor ungefär lika mycket hos vardera vårdnadshavaren i ett regelbundet mönster.

Zon A – geografisk zon, bestämd av Västtrafik, där Göteborgs Stad ingår.

Riktlinje

Rätt till skolskjuts

En elev kan ha rätt till kostnadsfri skolskjuts på grund av färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet, dessa omständigheter regleras i skollagen.¹ Dock anger inte lagbestämmelserna detaljer kring när skolskjuts ska anordnas, det är upp till respektive kommun att avgöra när skolskjuts ska anordnas. Beslut om skolskjuts ska bedömas utifrån elevens förutsättningar och lokala förhållanden.

Göteborgs Stad tilldelar samtliga elever som är folkbokförda i staden skolkort för resa med kollektivtrafik inom zon A.

Göteborgs Stad är skyldig att ordna skolskjuts för elever som går i anvisad skola, och där kriterierna för skolskjuts i övrigt är uppfyllda. Skälen för skolskjuts kan vara färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet.

Elever som går i fristående skola inom kommunen eller i en icke-anvisad kommunal skola kan, under vissa omständigheter, få skolskjuts om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.² ~~Skolskjuts kan vid undantagsfall beviljas även om det innebär organisatoriska eller ekonomiska svårigheter, om särskilda omständigheter föreligger i det enskilda ärendet. Till exempel kan elever som går vid fristående grundsärskola beviljas skolskjuts trots att detta kan innebära organisatoriska eller ekonomiska svårigheter, utifrån elevens funktionsnedsättning.~~

För att avgöra om ekonomiska eller organisatoriska svårigheter föreligger vid anordnandet av skolskjuts ska bedömningen göras utifrån en jämförelse mellan om eleven skulle haft rätt till skolskjuts om eleven i stället hade gått i anvisad skola.

En individuell prövning görs av alla inkomna ansökningar om skolskjuts. Vid prövning tas de skäl som förts fram i ansökan i beaktande, skolskjuts beviljas i enlighet med reglerna i skollagen eller vad som framgår av denna riktlinje.

Elever som inte kan utnyttja kollektivtrafiken för att ta sig till och från skolenheten kan beviljas skolskjuts från en plats i anslutning till hemmet, till exempel vid hållplats med kollektivtrafik.

¹ 9 kap. 15b §, 10 kap. 32 § samt 11 kap. 31 § skollagen

² 9 kap. 15b § 2a st., 10 kap. 32 § 2a st. skollagen samt 11 kap. 31 § 2a st. skollagen

Färdvägens längd

Inom Göteborgs Stad gäller att gångavståndet mellan elevens boendeadress och skolenhet, eller närmaste hållplats för kollektiva trafikmedel överstiger:

- 2 km för elever i förskoleklass – årskurs 3
- 3 km för elever i årskurserna 4 – 9

Elever som inte kan utnyttja kollektivtrafiken för att ta sig till och från skolenheten kan beviljas skolskjuts från en plats i anslutning till hemmet, till exempel vid hållplats med kollektivtrafik.

Avståndsmätning

Avståndet mellan hemmet och hållplats/skola mäts i Göteborgs Stads GIS-system. Avståndet, den kortaste lämpliga skolvägen, mäts mellan bostadsadressen och hållplatsen/skolan.

Vid avståndsmätning mellan hemmet och skolan tas inte hänsyn till att undervisningen kan bedrivas i olika lokaler skilda från skolenhetens huvudadress.

Vid avståndsmätning för elever som har rätt till skolskjuts tas hänsyn till trafikförhållanden.

Trafikförhållanden

Vid bedömning av om en elev har rätt till skolskjuts på grund av trafikförhållanden görs det en trafiksäkerhetsbedömning. Trafiksäkerhetsbedömningar bör omprövas minst årligen, eller oftare om omständigheterna så kräver. Göteborgs Stad kan på grund av bristande trafiksäkerhet för den enskilda eleven beslut om undantag från avståndsnormen. Om samtliga lämpliga skolvägar inom avståndsgränserna bedöms som trafikfarliga med hänsyn till elevens ålder och mognad beviljas kostnadsfri skolskjuts utan hänsyn till avståndet. Omständigheter såsom avsaknad av gångbana, cykelväg och trafiktäthet ska beaktas. Även vårdnadshavares tillsynsansvar tas i beaktande, vårdnadshavarens tillsynsansvar är stort när det gäller elever upp till 8 års ålder.¹

Det är vårdnadshavarens ansvar att eleven utrustas med reflexväst och ficklampa.

~~För elever under 12 års ålder räknas korsande av väg utan ljusreglerat övergångsställe och med en högre hastighetsbegränsning än 50 km/h som trafikfarlig väg.~~

Vinterskolskjuts

~~Under vintern kan en elev ha rätt till skolskjuts, om trafiksäkerheten försämras avsevärt. Försämringarna kan exempelvis handla om att vägbredden minskar på grund av oplogade vägrenar eller att sikten för fordon på en krokig eller backig väg blir nedsatt på grund av mörker. Kyla, blåst och/eller mörk skog ligger inte till grund för bedömningen av trafiksäkerheten vid prövning av vinterskolskjuts.~~

~~Vinterskolskjuts erbjuds under perioden 1 november – 31 mars.~~

¹ HDF mål nr 1266-22, dom meddelad den 14 mars 2013

Elevers funktionsnedsättning

Fysiska, psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar som inte beror på olycksfall

Om en elev, av medicinska eller psykiska skäl, har behov av skolskjuts ska behovet motiveras och/eller biläggas med relevant underlag. Underlag kan vara till exempel intyg från elevhälsoteam, läkarintyg eller liknande. I utlåtandet från läkare, psykolog, elevhälsoteamet eller annan relevant profession ska det framgå hur funktionsnedsättningen innebär ett behov av skolskjuts för att ta sig till och från skolan.

Skolskjuts kan även ges under en begränsad period om eleven kan påvisa behovet av skolskjuts på grund av medicinska skäl som inte kan hänföras till något olycksfall.

Olycksfall

Göteborgs Stad svarar inte för skolskjuts vid tillfällig funktionsnedsättning på grund av olycksfall. Hit räknas arm- och benbrott med gipsning, vrickningar, stukningar och liknande orsaker. Alla elever som är folkbokförda i Göteborgs Stad omfattas av en försäkring mot olyckor, dygnet runt, till och med 17 års ålder eller så länge de går i förskoleklass, grundskolan eller **anpassad grundskola**. Denna försäkring täcker transport till skolenheten om en elev skadar sig i samband med en olycka och under en kortare period inte kan ta sig till skolenheten. Det är vårdnadshavaren som ansvarar för att kontakta upphandlat försäkringsbolag i händelse av olycka.

Annan särskild omständighet

En elev kan ha behov av skolskjuts på grund av annan särskild omständighet än vad som angetts ovan. Vårdnadshavaren ansvarar för att styrka sådana uppgifter i samband med ansökan om skolskjuts.

En särskild omständighet kan vara en enskild orsak eller en kombination av orsaker som var och en för sig inte är tillräckliga skäl för skolskjuts, men som tillsammans bildar en särskild omständighet som berättigar till skolskjuts.

Väntetider

Väntetid kan förekomma vid resa med kollektivtrafik och skolskjuts. Rimlig väntetid avgörs utifrån elevens ålder, mognad och övriga omständigheter i det aktuella fallet.

Lång väntetid kan förekomma vid resa med reguljär kollektivtrafik. Om väntetiden bedöms vara orimlig med hänsyn till elevens ålder och mognad beviljas kostnadsfri skolskjuts utan hänsyn till avståndet.³

³ Om det i den reguljära kollektivtrafiken är längre intervall än ca 60 minuter mellan turerna bedöms detta som orimligt.

Restid

Restiden, enkel väg, med reguljär kollektivtrafik **eller skolskjuts** bör inte överstiga ca 60 minuter för en elev i årskurs F-6. För en elev i årskurs 7–9 bör restiden inte överstiga ca 75 minuter. Undantag från detta kan förekomma.

Växelvis boende

Med växelvis boende avses att eleven regelbundet bor lika mycket hos båda vårdnadshavarna utifrån ett i förväg uppgjort schema. Vid växelvis boende kan rätten till skolskjuts prövas från båda boendeadresserna, och en ansökan ska därför göras av respektive vårdnadshavare och adress om behov av skolskjuts finns. För elever som har växelvis boende kan skolskjuts beviljas för den tid som eleven bor hos den vårdnadshavare som uppfyller kriterierna för skolskjuts. Det finns ingen skyldighet att anordna skolskjuts utanför hemkommunen, och Göteborg Stad anordnar därför inte skolskjuts utanför elevens hemkommun.

Ansökan

Vårdnadshavare ska lämna in ansökan om skolskjuts läsårsvis via e-tjänst eller blankett. För elever och vårdnadshavare med skyddade personuppgifter görs ansökan via blankett. För att garantera beslut innan terminsstart behöver vårdnadshavarens ansökan inkom inom utsatt tid.

Det ligger på vårdnadshavare att åberopa och styrka att behov av skolskjuts föreligger. Om elevens vårdnadshavare anser att vägen är trafikfarlig för eleven kan vårdnadshavare beskriva skolvägen i text och bild i samband med att ansökan om skolskjuts görs.

Ensamåkning

Ensamåkning godkänns om eleven har särskilda behov. Ansökan om ensamåkning görs i samband med ansökan om skolskjuts, och ska styrkas av vårdnadshavare genom läkarintyg som bifogas ansökan. Behov av ensamåkning prövas individuellt.

Fast **förare förargrupp**

Fast **förare förargrupp** godkänns om eleven har särskilda behov. Ansökan om fast förargrupp görs i samband med ansökan om skolskjuts, och ska styrkas av vårdnadshavare genom intyg som bifogas ansökan. Behov av fast förare prövas individuellt.

Bedömning och beslut

Individuell prövning sker av samtliga ansökningar om skolskjuts. Skolskjutshandläggare fattar beslut om skolskjuts. Såväl gynnande beslut som avslagsbeslut baseras på kriterierna för skolskjuts, **och i enlighet med skollagen, praxis samt grundskolenämndens riktlinjer.**

Omprövning av beslut kan göras under läsåret vid ändrade förhållanden som påverkar rätten till skolskjuts, exempelvis vid ändrad folkbokföring eller byte av skola.

Överklaga beslut om skolskjuts

Enligt skollagen utgör bestämmelserna om skolskjuts en rättighet för eleven. Detta innebär att beslut rörande skolskjuts kan överklagas genom förvaltningsbesvär, enligt 40 – 48 §§ förvaltningslagen (2017:900). En sådan överklagan innebär att domstolen gör en fullständig överprövning av Göteborgs Stads beslut där även de skälighets- och lämplighetsbedömningar som har gjorts kan bli föremål för prövning.

Avslag på ansökan om skolskjuts på grund av organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för en elev som valt att gå i en annan skolenhet än där kommunen skulle ha placerat dem överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725). Vid en laglighetsprövning avgör domstolen om beslutet strider mot någon lag eller författning, till exempel om det har begåtts något formellt fel eller om Göteborgs Stad har överskridit sina befogenheter.

Ansvar under resor med skolskjuts

~~Det råder ett delat ansvar mellan skolenhet, upphandlad förare, vårdnadshavare och elev under resan mellan hemmet och skolan.~~

~~Vårdnadshavaren har tillsynsansvar för eleven under själva resan, och är den person som är ytterst ansvarig för att eleven följer de ordningsregler som finns. Vårdnadshavaren ansvarar även för att eleven är på rätt plats vid utsatt tid när skolskjutsen avgår. Det är även vårdnadshavarens ansvar att möta upp eleven när skolskjutsen lämnar av eleven, om eleven har behov av det.~~

~~Om eleven missar skolskjutsen är det vårdnadshavarens ansvar att se till att eleven kommer till skolan.~~

~~Om eleven beviljas skolskjuts har vårdnadshavarna ansvaret för eleven fram tills att eleven har klivit in i skolskjutsen på morgonen. Om eleven missar skolskjutsen så är det vårdnadshavarens ansvar att tillse att eleven kommer till skolan. Efter skoldagens slut övertar vårdnadshavaren ansvaret för eleven då hen kliver ur skolskjutsen.~~

~~Utföraren ansvarar för att gällande trafikbestämmelser och ordningsregler följs, samt för att underrätta skolenheten om eventuella ordnings- och/eller säkerhetsproblem som uppstår under transporten.~~

~~Skolenheten ansvarar för tillsynen av eleven under beviljad skolskjuts på samma sätt som skolan ansvarar för tillsynen av eleven under skoldagen. Utöver detta ansvarar skolenheten även för att utföraren meddelas gällande ändringar i elevs schema som påverkar skolskjutstiderna.~~

~~Skolan har tillsynsansvar för eleven från det att eleven stiger ur skolskjutsfordonet vid ankomst till skolan fram tills att eleven stiger på skolskjutsfordonet vid hemresan.~~

Av- och påstigningsplats

Skolskjuts innebär normalt inte transport från dörr till dörr. De elever som erhåller skolskjuts kan bli hänvisade till en av- och påstigningsplats. Eleven hämtas och lämnas på den plats som bestämts av utförare. Gångavståndet mellan elevens bostad och av- och påstigningsplats ska inte överstiga kilometergränserna som anges för beviljande av skolskjuts.

Försenade elever eller turer

Skolskjutsen väntar inte på försenade elever.

Försenade turer kan förekomma på grund av oförutsedda trafikproblem, dåligt väglag eller liknande. Om förare på grund av dåligt väglag eller svåra väderförhållanden inte kan garantera säkerheten för passagerarna så kan förare komma att ställa in skolskjutsen.

Om en elev vid upprepade tillfällen uteblir från den inbokade skolskjutsen utan att avbokning sker kan beslutet om skolskjuts komma att omprövas.

Ordningsregler

För att upprätthålla en hög trafiksäkerhet måste elever som åker med skolskjutsen följa uppställda ordningsregler. Ordningsregler för skolskjutsning fastställs av utföraren och kan under läsåret komma att kompletteras.

Resor i samband med dygnet-runt-omsorg

Elever som beviljas plats inom Göteborgs Stads dygnet-runt-omsorg behöver ibland förflytta sig mellan fritidshemmet och dygnet-runt-omsorgen, alternativt mellan dygnet-runt-omsorgen och skolan. Om det med hänsyn till elevens ålder, avståndet, tiden på dygnet eller andra omständigheter behövs transport för att eleven ska kunna förflytta sig mellan fritidshemmet och dygnet-runt-omsorgen, eller mellan dygnet-runt-omsorgen och skolan, kan eleven beviljas sådan resa.⁴

Resor är endast aktuellt under skolans läsårstider, och inte under lov- eller studiedagar. Beslut om resa föregås av en individuell prövning utifrån gängse kriterier för skolskjuts. Beslutet kan endast överklagas genom laglighetsprövning.

Resor till och från fritidshem för elever i anpassad grundskola

Göteborgs Stad är inte skyldig att ordna skolskjuts till eller från fritidshem men grundskolenämnden har valt att göra det för elever som går i anpassad grundskola. Elever som går i anpassad grundskola som har beviljats skolskjuts kan välja att resa med skolskjuts även till eller från fritidshem.

⁴ Enligt beslut i grundskolenämnden den 30 augusti 2022, § 195.

Revidering av riktlinje för skolskjuts

§ 184, N609-0410/23

Beslut

1. Grundskolenämnden antar den reviderade riktlinjen för skolskjuts att börja gälla från och med den 1 november 2023, förutsatt att finansiering finns.
2. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att följande uppdrag från kommunfullmäktige kan förklaras fullgjort:
 - a. Grundskolenämnden får i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper m.m.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 24 november 2022 att ge grundskolenämnden och trafiknämnden (numera stadsmiljönämnden) i uppdrag att till 2023 förändra organisationen för resor till fritidshem i enlighet med stadsledningskontorets utredning. Grundskolenämnden fick även i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem.

Grundskolenämnden har att ta ställning till förvaltningens förslag till reviderade riktlinjer för skolskjuts.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-09-03

Bilaga 1, Grundskolenämndens riktlinje för skolskjuts (ändringar markerade i rött)

Beslutsgång

Ordföranden frågar om grundskolenämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Stadsmiljönämnden

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2023-09-26

Dag för justering
2023-09-28

Vid protokollet

Sekreterare
Gustav Boström

Ordförande
Viktoría Tryggvadóttir Rolka (S)

Justerande
Patrik Krantz (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Gustav Boström
Nämndsekreterare

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-03

Diarienummer N609-0410/23

Handläggare:

Pernilla Palm

E-post: pernilla.palm@grundskola.goteborg.se

Revidering av riktlinje för skolskjuts

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden antar den reviderade riktlinjen för skolskjuts att börja gälla från och med den 1 november 2023, förutsatt att finansiering finns.
2. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att följande uppdrag från kommunfullmäktige kan förklaras fullgjort:
 - a. Grundskolenämnden får i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper m.m.

Sammanfattning

Skolskjuts avser transporter från hemmet till en skolenhet, och vice versa, i direkt anslutning till skoldagens början och/eller slut för elever i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Rätten till skolskjuts framgår av skollagen. Då skollagen endast slår fast vad varje huvudman måste göra är det viktigt att de kompletteras med styrande dokument hos huvudmannen själv.

Kommunfullmäktige beslutade den 24 november 2022 att ge grundskolenämnden och trafiknämnden (numera stadsmiljönämnden) i uppdrag att till 2023 förändra organisationen för resor till fritidshem i enlighet med stadsledningskontorets utredning. Grundskolenämnden fick även i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem¹.

De föreslagna förändringarna i riktlinjen innebär ett utökat åtagande för förvaltningen vad gäller att erbjuda skolskjuts för elever i anpassad grundskola som är folkbokförda i Göteborg. Dessa elever kan beviljas skolskjuts till och/eller från fritidshem förutsatt att eleven uppfyller skollagens krav för rätt till skolskjuts. Grundskoleförvaltningen anser att det finns saklig grund för att utöka åtagande för dessa elever. Elever i grundskola och förskoleklass omfattas därmed inte av förvaltningens förslag för det utökade åtagandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Budget för resor till fritidshem med färdtjänst ligger på stadsmiljönämnden. I kommunfullmäktiges uppdrag om att förändra organisationen för resor till fritidshem konstaterades att en budgetjustering behöver ske mellan stadsmiljönämnden och grundskolenämnden. Kommunfullmäktige hänsköt frågan till partiernas budgetberedning.

¹ Kommunfullmäktige, 2022-11-24, § 22, 1270/21

2021 fick dåvarande trafiknämnden ett kommunbidrag på 12 mnkr för att täcka kostnaderna som uppstod för dem efter att grundskolenämnden 2019 beslöt att inte godkänna skolskjuts för resor till fritidshem. Fram till 2023 har detta kommunbidrag räknats upp till drygt 12,9 mnkr. Redan 2021 stod det klart att kommunbidraget inte täckte den fulla kostnaden och ett underskott uppstod på mer än 1,5 mnkr. Under 2022 och 2023 har underskotten ökat kraftigt vilket bedöms bero helt på ökad volym. Den målgrupp som grundskoleförvaltningen föreslår, elever inom anpassad grundskola med rätt till skolskjuts, beräknas stå för drygt 80 % av de resor som idag sker till fritidshem med färdtjänst. Grundskoleförvaltningen ser en fortsatt kraftig ökning av antalet elever inom anpassad grundskola vilket innebär att kostnaden för resor till fritidshem för målgruppen också kan förväntas fortsätta öka.

Frågan om finansiering är ännu inte löst och dialog pågår mellan grundskoleförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen och stadsledningskontoret. Ett förslag är att under 2023 lösa finansieringen genom fakturering mellan förvaltningarna för att kunna korrigera budgeten till 2024.

Det är alltså ännu oklart vilken finansiering grundskolenämnden kommer få för utökningen av skolskjutsresor. Även om stadsmiljönämnden för över hela det kommunbidrag de fått för fritidshemsresor saknas flera miljoner för att täcka de faktiska kostnaderna. Utöver det förväntas kostnaderna öka kraftigt under kommande år i och med att antalet elever inom anpassad grundskola ökar.

Grundskoleförvaltningen föreslår utifrån den osäkerhet som finns att ändringarna i riktlinjen inte börjar gälla förrän frågan om finansiering är löst. Risker för betydande kostnadsökningar framöver behöver hanteras inom budgetprocessen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen bedömer inte att den föreslagna förändringen ger några påtagliga konsekvenser utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förslaget till reviderad riktlinje för skolskjuts innebär att elever i anpassad grundskola i större utsträckning kan få skolskjuts för att kunna delta i fritidshemmets verksamhet. Motiveringen till uppdraget från kommunfullmäktige var bland annat att skapa tryggare resor med större individuella anpassningar samt att minska vårdnadshavarnas behov av myndighetskontakter.

Det är osäkert i vilken grad individanpassningen av resor för berörda elever kommer öka. En positiv förändring är dock att resorna bara samplaneras med andra elever och inte resenärer i alla ålderskategorier.

De föreslagna riktlinjerna innebär att vårdnadshavare som idag bara har färdtjänst för resor till och från fritidshem inte kommer behöva ha kontakt med färdtjänsten förutom vid växelvis boende i en annan kommun eller om eleven går på annan än anvisad skola. Även om det inte går att säga med hur mycket kommer det minska behovet av myndighetskontakter för vårdnadshavare till målgruppen.

I stadsledningskontorets utredning som låg till grund för kommunfullmäktiges uppdrag angavs att för att undvika en försämring för vissa elever behöver riktlinjerna för resor från

och till fritidshemmet skilja sig åt från riktlinjerna för skolskjuts exempelvis beträffande anvisad skola, skolskjuts under lov och vid växelvis boende i annan kommun. Grundskoleförvaltningen har bedömt att det inte är möjligt att införa undantag vad gäller anvisad skola och växelvis boende utifrån principen om att behandla alla kommuninvånare lika. Även om det kan innebära en utebliven förbättring för vissa inom målgruppen medför det ingen försämring eftersom eleverna och deras vårdnadshavare fortfarande kan ansöka om färdtjänst för dessa resor.

Samverkan

Information på förvaltningens samverkansgrupp den 19 juni och 19 september 2023.

Bilagor

1. Grundskolenämndens riktlinje för skolskjuts (ändringar markerade i rött)

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 24 november 2022 att ge grundskolenämnden och trafiknämnden (numera stadsmiljönämnden) i uppdrag att till 2023 förändra organisationen för resor till fritidshem i enlighet med stadsledningskontorets utredning. Grundskolenämnden fick även i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem.

Grundskolenämnden har att ta ställning till förvaltningens förslag till reviderade riktlinjer för skolskjuts.

Beskrivning av ärendet

Grundskolenämnden och stadsmiljönämnden har i uppdrag att under 2023 förändra organisationen för resor till och/eller från fritidshem i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Därtill ska grundskolenämnden revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive en definition av vilken målgrupp som berörs. En budgetjustering behöver ske mellan berörda nämnder.

Revideringen av riktlinjerna ska möta utredningens intentioner med att elever med funktionsnedsättning ska få förbättrad livskvalitet och ökad möjlighet att kunna delta i fritidshemmets verksamhet.

Av beslutet framgår även att nämnden i sin riktlinje ska definiera den målgrupp som omfattas av de nya utökade bestämmelserna. Den målgrupp som omfattades i utredningen var ”elever med ett varaktigt funktionshinder som har svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel”², en definition som samstämmer med färdtjänstens målgrupp.

Det framgår även att organisationsförändringen ska underlätta för vårdnadshavare genom minskade myndighetskontakter, att eleverna ska ha större möjlighet till individuell anpassad resa samt att nya riktlinjer inte ska innebära en försämring för elever som idag har färdtjänst till och/eller från fritidshem.

Förvaltningens överväganden

Rätt till skolskjuts grundar sig i elevens behov och kan enligt skollagen bedömas utifrån funktionsnedsättning, trafikfarlig väg, färdvägens längd eller andra särskilda omständigheter som också kan utgöra rätt till skolskjuts. Det framgår inte av skollagen, eller annan författning, att något av kriterierna för skolskjuts ska beaktas mer än något annat kriterium. Att inom ramen för skollagen ge elever med varaktig funktionsnedsättning en utökad rätt till skolskjuts, genom ett frivilligt åtagande, kan tolkas som att kriteriet funktionsnedsättning blir överordnat övriga kriterier.

En målgrupp för skolskjuts till fritidshem som förvaltningen ser som urskiljningsbar är elever som idag tillhör anpassad grundskola och läser enligt 11 kap. skollagen. Det är en tydligt definierad målgrupp som till stor del täcker den utpekade målgruppen i utredningen. Av underlag från stadsmiljöförvaltningen gällande resor utförda med färdtjänst till/från fritidshem under 2022 avser cirka 82 % av alla resor elever inom

² Färdtjänstlagen använder begreppet funktionshinder medan skollagen använder funktionsnedsättning.

anpassad grundskola. Detta talar för att majoriteten av elever som berörs av möjligheten att åka skolskjuts istället för färdtjänst omfattas av förvaltningens förslag på målgrupp.

I förvaltningens omvärldsbevakning har majoriteten av de kommuner som frivilligt utökat erbjudande om skolskjuts till en begränsad grupp haft elever inom anpassad grundskola som målgrupp. En ytterligare motivering till detta, som också delas av andra kommuner, är att elever i anpassad grundskola inte har samma möjlighet att önska en skola i sitt närområde då elevens stödbehov styr mer än eventuellt avstånd.

Kommunallagen anger att kommuner ska behandla sina invånare lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Med hänsyn till ovanstående anser förvaltningen att det finns sakliga skäl för att behandla elever inom anpassad grundskola annorlunda och att risken är liten för att det ska anses strida mot principen om likställighet.

Den motion som ligger till grund för stadsledningskontorets utredning påtalar att vårdnadshavare till elever med varaktiga funktionsnedsättningar behöver ha många olika myndighetskontakter. Behovet av myndighetskontakter kommer minska med det är svårt att säga i vilken grad eftersom vårdnadshavarna fortsatt behöver ha kontakt med stadsmiljöförvaltningen för andra eventuella färdtjänstresor som deras barn behöver.

Ett argument för att flytta resorna för berörda elever från färdtjänst till skolskjuts var att kunna öka servicenivån med individuellt anpassad resa för dessa elever, så som ensamåkning eller fast förare. Det är tveksamt hur stor förändringen kommer bli utifrån att det är nationell brist på förare och förvaltningens utförare av resor redan idag har utmaningar med att möta efterfrågan. Förvaltningen ser dock positivt på att resorna för dessa elever, i en skolskjutsorganisation, samplaneras med andra elever och inte resenärer i alla ålderskategorier.

Elever som uppfyller kriterierna för skolskjuts har rätt till skolskjuts om de går på en av kommunen anvisad skola. En elev som väljer att gå i en annan skola än den där kommunen annars skulle placerat dem har bara rätt till skolskjuts om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter. Det inkluderar som regel när elever väljer att gå i annan kommuns skola eller i en fristående skola. Likaså har elever med växelvist boende, där en vårdnadshavare bor utanför kommunen, inte rätt till skolskjuts från adressen utanför kommunen. Om Göteborgs Stad erbjuder skolskjuts för elever inom anpassad grundskola i ovanstående scenarion skulle det innebära att man frångår principen om att eleverna behöver uppfylla de grundläggande kriterierna för att beviljas skolskjuts. Förvaltningen bedömer inte att de skäl som lyfts i utredningen utgör saklig grund för att på detta sätt göra avsteg från principen om att behandla alla kommuninvånare lika. Resor med färdtjänst kan nyttjas i ovanstående fall eftersom rätt till färdtjänst inte är begränsad utifrån kommun eller anvisad skola. Förvaltningens bedömning är att en majoritet av den tänkta målgruppen går på en anvisad skola och inte bor växelvis utanför kommunens gränser.

För att säkerställa att det inte sker någon försämring vid den föreslagna förändringen angav stadsledningskontorets utredning att hänsyn behöver tas till att elever i målgruppen fortsättningsvis ska få åka under lov. För resor med färdtjänst till och från fritidshemmet utgår generellt ingen egenavgift, men för resor under jul- och sommarlov utgår egenavgift idag. I utredningen föreslås att samma avgift ska tas ut av grundskoleförvaltningen för resor av sådan art. Grundskoleförvaltningen gör bedömningen att det inte är möjligt att ta

ut en avgift för skolskjuts, eftersom skolan enligt lag ska vara avgiftsfri. Det skulle också innebära en administrativ process som förvaltningen idag inte hanterar. Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att all skolskjuts även fortsättningsvis bör vara avgiftsbefriad.

Den föreslagna förändringen påverkar den enskildes möjlighet att överklaga. Ett beslut som baseras på en rättighet för den enskilde kan överklagas genom förvaltningsbesvär, vilket innebär att domstolen gör en fullständig prövning av beslutet. Ett beslut som inte baseras på en rättighet för den enskilde kan endast överklagas genom laglighetsprövning. Om beslut fattas i form av skolskjuts försämrar det möjligheterna att överklaga för den elev som idag får sina resor till och från fritidshemmet genom färdtjänst.

Övriga justeringar

Grundskoleförvaltningen har identifierat ett behov av att förtydliga riktlinjen avseende ansvaret under resor med skolskjuts. Vidare föreslår förvaltningen ändringar vad gäller trafikförhållanden. Utöver detta har ett antal redaktionella ändringar gjorts.

Ansvar under resor med skolskjuts

Grundskoleförvaltningen ser ett behov av att förtydliga vårdnadshavarens tillsynsansvar för en elev under resan med skolskjuts. Normalt har skolans huvudman inte något ansvar för tillsynen när elever får skolskjuts. Högsta förvaltningsdomstolen har slagit fast att resor till och från skolan inte kan jämföras med den tid då en elev är i skolan. Men när eleven väl kommit till skolan övergår ansvaret för tillsynen till skolan.

Trafikförhållanden

Vinterskolskjuts föreslås ta bort då regelverket inte är relevant utifrån rådande väderförhållanden i Göteborg. Vidare föreslår grundskoleförvaltningen att korsande väg utan ljusreglerat övergångsställe med högre hastighetsbegränsning än 50 km/h för elever under 12 år inte ska räknas som trafikfarlig väg. I många fall kan sådan skolväg räknas som trafikfarlig, men inte i samtliga. Förvaltningen föreslår att en individuell prövning görs i och med ansökan om skolskjuts.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att ett antagande i sin helhet av förslagen i stadsledningskontorets utredning inte är det mest ändamålsenliga alternativet. Grundskolenämnden har vid skolskjutsärenden endast skollagen att förhålla sig till. Skollagen och lagen om färdtjänst är två skilda lagar där den enes målgrupp inte kan appliceras fullt ut med stöd av den andra även om skollagen ger utrymme för frivilligt åtagande rörande skolskjuts för kommuner.

Målgruppen elever som går i anpassad grundskola kan enligt förvaltningens förslag beviljas skolskjuts till och/eller från fritidshem om de uppfyller kriterierna för skolskjuts. På detta sätt gör förvaltningen bedömningen att besluten fortsättningsvis stöds av rätt till skolskjuts enligt skollagen och vid ett eventuellt överklagande kan vårdnadshavare få det prövat genom förvaltningsbesvär och därmed en fullständig prövning av beslutet.

Elever som går på icke anvisad skola eller i fristående anpassad grundskola har fortsatt inte rätt till skolskjuts. Elever med växelvis boende där en vårdnadshavare bor i annan kommun har inte rätt till skolskjuts från adressen i annan kommun. Avsteg från dessa principer anser förvaltningen skulle riskera att strida mot likställighetsprincipen. Det skulle också medföra att beslut inte kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Gällande

anvisad skola har elever i anpassad grundskola inte samma möjlighet att önska en skola i sitt närområde utan anvisas skolor av kommunen i större uträkning. Risken för att elever i anpassad grundskola får avslag på ansökan om skolskjuts för att de inte går i anvisad skola är inte speciellt hög såvida eleven inte önskar anpassad grundskola i annan kommun eller en fristående anpassad grundskola. I dessa fall kan eleven beviljas färdtjänst.

Förvaltningens förslag på målgrupp samstämmer inte helt med utredningen vilket därmed inte kan garantera en förbättrad hantering för alla. Det ska dock understrykas att resor med färdtjänst fortfarande finns att tillgå för elever med varaktigt funktionsnedsättning som eventuellt inte blir beviljade skolskjuts till och/eller från fritidshem.

Sammanfattningsvis föreslår förvaltningen att riktlinjerna revideras så att målgruppen som ges utökad rätt till skolskjuts är elever folkbokförda i Göteborg som läser enligt 11 kap. skollagen. Dessa elever kan beviljas skolskjuts till och/eller från fritidshem förutsatt att eleven uppfyller kraven för skolskjuts i skollagen utifrån boendeadress och anvisad skola.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Stadsmiljönämnden

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef Styrning och ledning